Averz

Na líci zberateľskej euromince sú dva pohľady súvisiace s Veľkým evanjelickým kostolom. V ľavej časti mincového poľa je zobrazený pohľad na dobovú grafiku priečelia i strechy kostola a v pravej dolnej časti na historický nákres projektu kostola vo forme podĺžneho rezu. Vpravo od vyobrazenia priečelia kostola je v dvoch riadkoch označenie nominálnej hodnoty zberateľskej euromince 10 EURO. V dolnej časti mincového poľa je štátny znak Slovenskej republiky a naľavo od neho letopočet 2026. V hornej časti mincového poľa je v kruhopise nápis SLOVENSKO.

Reverz

Na rube zberateľskej euromince je zobrazený interiér Veľkého evanjelického kostola s charakteristickou priestorovou kompozíciou stĺpov, empor a klenieb. Dominantou je oltár umiestnený v centrálnej časti mincového poľa. V hornej časti je v kruhopise nápis VEĽKÝ EVANJELICKÝ KOSTOL V BRATISLAVE. V dolnej časti mincového poľa je letopočet posviacky kostola 1776. Naľavo od letopočtu je značka Mincovne Kremnica, štátny podnik, ktorú tvorí skratka MK umiestnená medzi dvoma razidlami, a napravo od letopočtu sú štylizované iniciálky ZF autora zberateľskej euromince ak. soch. Zbyňka Fojtů.

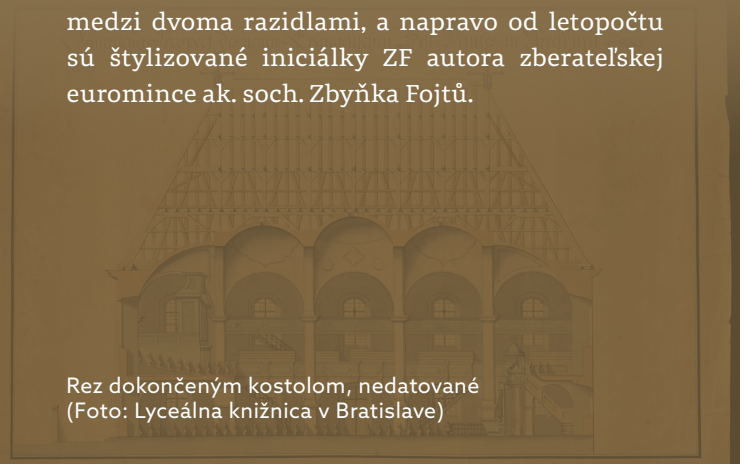

Rez dokončeným kostolom, nedatované
(Foto: Lyceálna knižnica v Bratislave)

Údaje o minci

Nominálna hodnota:	10 eur
Materiál:	Ag 900, Cu 100
Hmotnosť:	18 g
Priemer:	34 mm
Hrana:	• POSTAVENÉ SO SÚHLASMI MÁRIE TERÉZIE A JOZEFA II.
Náklad:	limitovaný, maximálne 11 000 ks v bežnom a proof vyhotovení
Autor návrhu:	ak. soch. Zbyněk Fojtů
Rytec:	Jakub Morávek
Výrobca:	Mincovňa Kremnica, š. p.

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTÉM

Vydala: © Národná banka Slovenska, november 2026
Text: Ing. arch. Patrik Baxa, PhD.
Foto: Archív Pamiatkového úradu SR, Galéria mesta Bratislavy (GMB), Lyceálna knižnica v Bratislave v správe Ústrednej knižnice SAV, v. v. i., Wikimedia Commons (Ben Skála, Benfoto)

www.nbs.sk/sk/bankovky-a-mince/eurove-mince/zberatelske

www.nbs.sk

Veľký evanjelický kostol na Panenskej ulici v Bratislave

250. výročie posviacky

STRIEBORNÁ ZBERATEĽSKÁ EUROMINCA

V tretej štvrtine 18. storočia modlitebňu bratislavských (vtedy prešporských) nemeckých evanjelikov sužovali závažné stavebné problémy a pre cirkevný zbor bola príliš malá, preto veriaci počas rokov 1774 – 1776 blízko nej vybudovali nový chrám, dnešný Veľký evanjelický kostol. Ako si môžeme prečítať aj nad jedným z portálov, výstavbu povolila Mária Terézia i jej syn Jozef II. Hlavné práce sa uskutočnili pod vedením murárskeho majstra Mateja Walcha, tesárskeho majstra Mateja Wimmera a kamenárskeho majstra Jána Fridricha Osta. So stavbou začali 13. júna 1774, pričom chrám bol slávnostne posvätený 1. decembra 1776, keď sa v ňom uskutočnili prvé služby Božie. Tým však intenzívna stavebná činnosť evanjelikov neskončila. Povzbudení touto úspešnou akciou následne vybudovali pre maďarských a slovenských veriacich dnešný Malý evanjelický kostol, použijúc časť staršej modlitebne.

Veľký kostol, pôvodne nazývaný Nemecký chrám, vystavaný pod vplyvom končiaceho baroka a začínajúceho klasicizmu uprostred bloku vymedzeného súčasnými ulicami

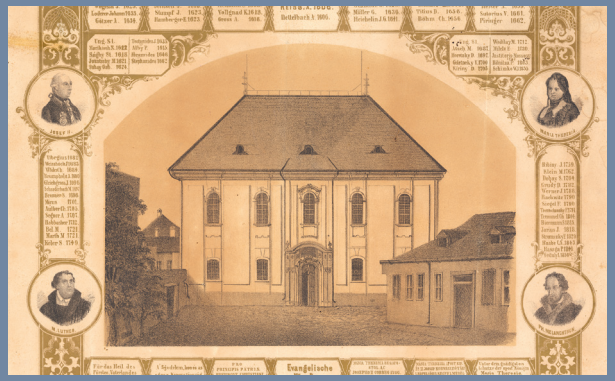

Pohľad na kostol obklopený portrétmi Jozefa II., Márie Terézie, Martina Luthera a Filipa Melanchtona, nedatované (Foto © archív GMB)

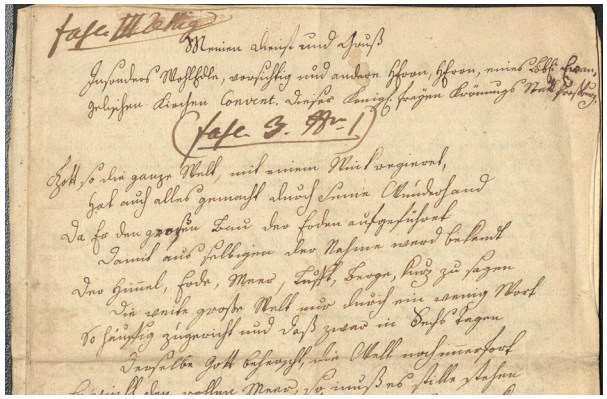

Časť textu slávnostného prejavu tesárskeho paliera zo 7. septembra 1775 pri príležitosti dokončenia hlavných častí krovu (Foto: Lyceálna knižnica v Bratislave)

Konventná, Lýcejná, Panenská, Suché mýto a Staromestská, má obdĺžnikový pôdorys a nedisponuje presbytériom ani vežou. Pri juhovýchodnom nároží je k jednoduchej a monumentálnej hmote samotného kostola pripojený nízky objekt sakristie dotýkajúci sa tiež budovy Starého evanjelického lýcea. Nad fasádami chrámu, ktoré sú z hľadiska usporiadania otvorov stvárnené ako dvojpodlažné, spočíva mohutná strecha.

Halový interiér je prostredníctvom stĺpov členený na tri lode, akcentovaný klenbami a vybavený emporami usporiadanými vo dvoch úrovniach. Ako jeho najdôležitejší prvok sa vyníma tzv. kazateľnicový oltár zhotovený v barokovom slohu, avšak s prímesami klasicizmu a niekoľkými mladšími doplnkami. Oltárnu maľbu (1775 – 1776) znázorňujúcu spoznanie Ježiša Krista dvomi emauzskými učeníkmi počas toho, ako v prítmí išiel lámať chlieb, vytvoril Adam Fridrich Oeser, známy prešporský rodák, žiak slávneho rakúskeho sochára, kovorytca a medailéra Georga Raphaela Donnera.

Kompozične protiľahlým elementom voči oltáru je veľký organ stvárnený modernisticky, ale harmonizujúco s okolitým interiérom. Ide o tretí organ v histórii chrámu: prvý tu postavil domáci organár Karol Janeček (1776), ktorý však použil mnoho prvkov z nástroja umiestneného v staršej modlitebni nemeckých evanjelikov, následne rakúsky organár Jakob Deutschmann zhotovil nový nástroj (1838 – 1839), zatiaľ čo súčasný, prvý štvormanuálový na Slovensku, pochádza od firmy Rieger z českého Krnova (1923 – 1924).

Pozoruhodný význam Veľkého evanjelického kostola, postaveného ešte pred vydaním Tolerančného patentu (1781), tkvie aj v skutočnosti, že sa zachoval takmer intaktne. I vďaka tejto hodnote má status národnej kultúrnej pamiatky.

Pohľad smerom k oltáru, 1922 (Foto: Archív Pamiatkového úradu SR, Zbierka negatívov, sign. N 16399)